

МУЗИЧЕНКО О.С. (УКРАЇНА, ЛУЦЬК)

**ДУБ ЧЕРВОНИЙ (*QUERCUS RUBRA DU REI*) У ЛІСОВИХ
НАСАДЖЕННЯХ ФІЛІЇ «КАМІНЬ-КАШИРСЬКЕ ЛІСОВЕ
ГОСПОДАРСТВО» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»**

*Волинський національний університет імені Лесі Українки
43025, пр. Волі, 13, Луцьк, Україна; muzychenko.oksana@vnu.edu.ua*

Abstract. One of the ways to increase the productivity of tree stands is the introduction of fast-growing introduced species, in particular, *Quercus rubra*, into the composition of forest crops. Forestry and taxation characteristics of tree stands with the participation of *Quercus rubra* are analyzed in the «Kamin-Kashyrskiy Forestry» Branch – distribution by forest types, age groups, and density. In plantations with the participation of *Quercus rubra*, there is practically no grass cover. Moss, ferns, and herbaceous plants grow on the areas where the grass cover is up to 30% dense in the composition of tree stands of the main species *Quercus robur*.

Одним із дієвих способів підвищення продуктивності деревостанів є впровадження у склад лісових культур швидкоростучих інтродуцентів. Оптимальне застосування інтродуцентів у лісовідновленні та лісорозведенні забезпечує стійкість лісів до кліматичних змін і сприяє виконанню лісовими екосистемами екологічних, соціальних, економічних функцій.

До числа широко розповсюджених інтродуцентів в умовах Полісся відноситься дуб червоний (*Quercus rubra Du Rei*). В Україні та Європі його визначають як інвазійний вид, такий який створює загрозу для аборигенних видів дерев, оскільки схильний до експансії в навколишні природні угруповання, витісняючи місцеві деревно-чагарникові та трав'янисті види, кардинально змінює лісове середовище.

У Філії «Камінь-Каширське лісове господарство» насадження за участю *Quercus rubra* створені в 8 типах лісу, їх площа становить 39,9 га. Найбільше деревостанів з участю інтродуцента в Пнівненському лісництві – 18,1 га.

Більшість лісових культур за участю *Quercus rubra* Філії створено у свіжих та вологих судгрудях, які є одними з найпоширеніших типів лісорослинних умов у лісгоспі (25,5 га або 88,98%). Переважна кількість деревостанів має вік до 60 років, при цьому участь *Quercus rubra* рівна 3-10 одиницям. У деревостанах за участю *Quercus rubra* за групами віку переважають молодняки (45,12%), частка середньовікових насаджень – 23,3%, пристигаючих – 31,58%. Червонодубові насадження є середньо- і високоповнотними і відносяться переважно до I-II класу бонітету (29,9 га або 74,94%).

Оптимальний вік рубань головного користування *Quercus rubra*, розрахований на отримання крупних та середніх ділових асортиментів у судібровах, у нормальних та зріджених насадженнях Філії – 71-80 років.

З метою оцінки продуктивності деревостанів за участю *Quercus rubra* та похідних деревостанів за участю дуба звичайного (*Quercus robur* L.), були досліджені площі орієнтовно одного віку (51 та 56 років), ТЛУ – вологий субір (С3).

Аналіз видового різноманіття піднаметового трав'яного покриву досліджуваних деревостанів засвідчив, що у насадженнях, де *Quercus rubra* головна порода практично відсутній живий надґрунтовий покрив, фрагментарно зустрічається *Pleurozium schreberi* (Brid.) Mitt.

На площах, де у складі деревостанів головною породою є *Quercus robur* трав'яний покрив має зімкнутість до 30%, зростають види, типові для даних лісорослинних умов, включаючи мохи, папороті та трав'янисті рослини. Трав'янисті рослини представлені 23 видами, серед них найбільш поширеними є *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Dicranum polysetum* Sw., *Carex sylvatica* Huds, *Aegopodium podagraria* L., *Stellaria holostea* L., *Vaccinium myrtillus* L. та ін.

Продуктивність досліджуваних насаджень в умовах вологих сугрудів за участю *Quercus rubra* становить 124 м³ з га, *Quercus robur* – 140 м³ на га. Наведені дані свідчать про те, що введення у склад створюваних деревостанів *Quercus rubra* не веде до значного підвищення їх продуктивності. *Quercus rubra* як інвазійний вид необхідно вилучати з насаджень за рахунок головних рубань і створення культур з автохтонних видів з урахуванням умов місцезростань.